

ปัจจัยเชิงนิเวศวิทยาที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคมาลาเรีย
ของสมาชิกครอบครัว จังหวัดนราธิวาส

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกสุขภาพและพฤติกรรมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยเชิงนิเวศวิทยาที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคมาลาเรียของสมาชิกครอบครัว จังหวัดนราธิวาส
ECOLOGICAL FACTORS RELATED TO MALARIA PREVENTION BEHAVIORS OF HOUSEHOLD MEMBERS, NARATHIWAT PROVINCE

โรสนีดา บินนิโซะ 4936386 PPH/M

วท.ม. (สาขารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : นิรัตน์ อิมามิ, Ph.D., มณีรัตน์ ชีระวิวัฒน์, Ph.D., สุภาวดี บุญชื่น, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงนิเวศวิทยาที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคมาลาเรียของสมาชิกครอบครัว จังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 15-65 ปี กลุ่มผู้นำชุมชนและอาสาสมัคร และกลุ่มตัวแทนหน่วยงานในชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ความรู้ การรับรู้ พฤติกรรมการป้องกันโรคมาลาเรีย และความคิดเห็นของตัวแทนหน่วยงานในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis: MCA)

ผลการวิจัยจัดระดับบุคคล พบว่า ปัจจัยภายในบุคคลมีความสัมพันธ์และสามารถอธิบายพฤติกรรมป้องกันโรคมาลาเรียของตัวแทนครัวเรือนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.005$) โดยปัจจัยภายในบุคคลสามารถอธิบายพฤติกรรมป้องกันโรคมาลาเรียของตัวแทนครัวเรือนได้ร้อยละ 25 ($R^2 = 0.252$) และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และสามารถอธิบายพฤติกรรมป้องกันโรคมาลาเรียได้มากที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคมาลาเรีย (Beta = 0.24) รองลงมา ได้แก่ อาชีพ ความรู้เรื่องโรคมาลาเรีย การรับรู้โอกาสเสี่ยง อายุ ระดับการศึกษา การรับรู้ตามสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในการป้องกันโรคมาลาเรีย และการรับรู้ความรุนแรงของโรคมาลาเรีย (Beta = 0.24, 0.18, 0.13, 0.12, 0.12, 0.07 และ 0.05 ตามลำดับ) สำหรับปัจจัยระหว่างบุคคลพบว่าผู้นำชุมชนและอาสาสมัครมีการรับรู้ว่ามีปัญหาโรคมาลาเรียแต่ยังมีบางส่วนคิดว่าการแก้ปัญหาโรคมาลาเรียเป็นหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่ทางราชการ ในส่วนของปัจจัยระดับชุมชนผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขส่วนใหญ่มีการรับรู้ว่ามีวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับการป้องกันโรคมาลาเรียซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหลักศาสนา ด้านปัจจัยระดับหน่วยงานกลุ่มหน่วยงานในชุมชนมีการดำเนินงานในการป้องกันโรคมาลาเรีย คือ มีการจัดทำแผนงาน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และวิเคราะห์ผล ซึ่งปัจจุบันรัฐมนตรีมีนโยบายการถ่ายโอนงานควบคุมโรคให้กับหน่วยงานในท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ในเรื่องโรคมาลาเรียและมีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานป้องกันโรคในพื้นที่

คำสำคัญ : พฤติกรรมป้องกันโรคมาลาเรีย / ปัจจัยเชิงนิเวศวิทยา / จังหวัดนราธิวาส

ECOLOGICAL FACTORS RELATED TO MALARIA PREVENTION BEHAVIORS OF HOUSEHOLD MEMBERS, NARATHIWAT PROVINCE

ROSEANEETA BINNISO 4936386 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORY COMMITTEE : NIRAT IMAMEE, Ph.D., MANIRAT THERAWIWAT, Ph.D., SUPAWADEE BOONCHUEN, Ph.D.

ABSTRACT

This survey research was aimed at studying the ecological factors relating to malaria prevention behaviors of household members in Narathiwat province. The studied samples were divided into 3 groups; household representatives aged 15-65 years, community leaders and community volunteers, and representatives from local organizations. Data collection was done through interviews using a questionnaire concerning the knowledge, perception, malaria prevention behaviors and opinions of local organizations. Data analysis was carried out by computing frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Multiple Classification Analysis (MCA).

The research results regarding the factors at the individual level showed that there was a significant relationship between internal factors and malaria prevention behaviors of household representatives ($p < 0.005$). However, the internal factors could only explain 25 percent of malaria prevention behaviors of household representatives ($R^2 = 0.252$). The first variable that was found to relate to and could explain malaria prevention behaviors, was perceived self-efficacy to prevent malaria (Beta = 0.24). Other variables that were also found to relate to and could explain malaria prevention behaviors were occupation, knowledge about malaria, perceived susceptibility, age, educational level, perceived malaria prevention in accordance with a community's society and culture, and perceived severity of malaria (beta = 0.24, 0.18, 0.13, 0.12, 0.07 and 0.05 respectively). Regarding interpersonal factors, it was found that the community leaders and volunteers had perceived that their community had a problem with malaria but some of them thought that solving the malaria problem should be the responsibility of government staff. Concerning community factors, it was found that most community leaders and public health volunteers perceived that there were some deep-seated community cultural traditions, specifically religious principles that prevented household members from following malaria prevention activities. Regarding organizational factors, it was found that the government organization group had organized malaria prevention activities which included setting up an operational plan, implementing the plan, evaluating, and analyzing the outcomes. Presently, the government has a policy to transfer disease control projects to local organizations. Therefore, it is necessary for local organizations to have adequate knowledge about malaria and to be prepared to implement malaria prevention activities in local areas.

KEY WORDS : MALARIA PREVENTION BEHAVIORS / ECOLOGICAL FACTORS / NARATHIWAT PROVINCE

148 pages